

Onderwerp : Toetreding tot Omrin
Zaaknummer : 196917711
Verantwoordelijk
portefeuillehouder: Wethouder H. Westra
Bijlagen : 1. format verbonden partijen
2. notitie beoordeling voorstel Omrin maart 2020
3. notitie beoordeling voorstel Omrin juni 2020
4. samenwerkingsvoorstel Omrin

✳ **Voorgesteld besluit**

1. In te stemmen met het voorgenomen besluit van het college om per 1 januari 2022 het restafval en gft door Afvalsturing Friesland NV (Omrin) te laten verwerken;
2. In te stemmen met de toetreding tot Afvalsturing Friesland NV (Omrin) per 1 januari 2022;
3. Voor de aankoop van 50 aandelen B in Afvalsturing Friesland NV een krediet van €151.950,- beschikbaar te stellen;
4. De jaarlijkse rentelasten voor het krediet ad € 3.039,- te dekken uit de afvalstoffenheffing;
5. De financiële effecten verwerken in de afvalstoffenheffing

✳ **Samenvatting**

Op 1 januari 2022 loopt de verwerkingsovereenkomst van de gemeente Westerkwartier af voor de verwerking van het restafval en gft. Deze overeenkomst is belegd via de ARCG (Afvalverwerking Regio Centraal Groningen), waarin de gemeenten Groningen, Hogeland en het Westerkwartier zitting hebben. Uw raad is hier per brief van 18 november over geïnformeerd. Hierin werd teruggekoppeld dat in ARCG verband met het bureau KplusV een marktverkenning was uitgevoerd naar mogelijkheden om het restafval en gft vanaf 2022 te verwerken en dat een relatie aangaan met het overheidsgedomineerde bedrijf Omrin de beste optie daartoe bleek te zijn. Er werd vervolgens besloten om een verdere verkenning te doen naar de verwerkings- en dienstverleningsmogelijkheden die Omrin biedt. De uitkomsten van deze verkenning zijn positief. De verkenning laat zien dat Omrin goed past bij de doelstellingen van de ARCG gemeenten. Omrin levert goede prestaties op het gebied van scheidingsrendement, CO₂ reductie, social return on investment en het bijdragen aan de totstandkoming van een circulaire economie. Het verwerkingstarief is de afgelopen jaren stabiel en aanzienlijk lager dan het tarief dat uit een aanbesteding valt te verwachten. Bovendien doen ze een voorstel voor het behoud van afval gerelateerde werkgelegenheid en opwekking van groengas in Groningen. Omrin houdt ook specifiek rekening met het Westerkwartier als bronscheidende gemeente. De huidige deelnemende leden van Omrin bestaan alleen uit gemeenten die aan nascheiding doen, voor het Westerkwartier wordt hiervoor een uitzondering gemaakt, zodat het restafval en brongescheiden kunststof ook door Omrin verwerkt kan worden. Het voorstel is om als individuele gemeente een verbinding aan te gaan met Omrin vanaf 1 januari 2022. Daarmee verandert de positie van de ARCG. De gevolgen voor het toekomstperspectief van de ARCG, inclusief mogelijke ontvlechting, zullen worden uitgewerkt nadat is besloten tot toetreding.

✿ Historische context

De voormalige Westerkwartier gemeenten en nu de gemeente Westerkwartier heeft zitting in de gemeenschappelijke regeling ARCG (Afvalbeheer regio Centraal Groningen). Tot de ARCG behoren de gemeente Westerkwartier, het Hogeland (voormalige gemeente Bedum) en Groningen (voormalige gemeenten Haren en Ten boer). Binnen deze gemeenschappelijk regeling zijn meerdere contracten afgesloten, waaronder het contract voor de verwerking van het rest- en gft afval tot en met 2021. Deze stromen worden via het ARCG terrein te Groningen verwerkt. Het rest afval gaat door de scheidingsfabriek van Attero, waardoor hernieuwbare stromen worden gerealiseerd en het resterende afval wordt verbrand met energie terugwinning. Het gft materiaal wordt op- en overgeslagen en wordt in Wijster gedeeltelijk vergist en het resterende deel wordt gecomposteerd.

Het gaat om grote volumes, dit vertegenwoordigt een bedrag van rond de 10 miljoen Euro per jaar in ARCG verband en voor de gemeente Westerkwartier ongeveer 1,2 miljoen Euro. Met volumes van deze omvang is het mogelijk om bij te dragen aan de realisatie van doelen op het gebied van grondstofhergebruik, circulariteit en energie. Hier heeft een uitgebreide verkenning naar plaatsgevonden.

✿ Inhoudelijke toelichting

Marktverkenning

Vanuit het bestuur van de ARCG heeft een brede oriëntering op de markt plaatsgehad en de bestuurlijke behoeftes zijn in kaart gebracht. Hierbij heeft het adviesbureau KplusV ondersteuning geboden. Dit heeft geresulteerd in rapport plus samenvatting, deze zijn als bijlage toegevoegd. In het proces zijn de volgende uitgangspunten benoemd voor een nieuw te sluiten overeenkomst. De toekomstige verwerker moet in staat zijn om:

- het restafval na te scheiden;
- ook brongescheiden restafval en kunststof en drankenkartons te accepteren;
- een hoog scheidingsrendement hebben;
- inzetten op social return on investment;
- een marktconform tarief bieden;
- in staat zijn om het afval in Noord Nederland te verwerken;
- gericht zijn op het omarmen van nieuwe innovaties die grondstofhergebruik bevorderen;
- bereid zijn om te investeren in afval/grondstof gerelateerde werkzaamheden in de regio Groningen. Hierbij wordt veel waarde gehecht aan het blijvend opwekken van groengas op het ARCG-terrein in relatie tot de activiteiten die hier nu al plaatsvinden

Op basis van de uitkomst van de marktverkenning is ervoor gekozen om een vervolgvragenverkenning te doen naar de verwerkings- en dienstverleningsmogelijkheden die Omrin biedt. Uw raad is hierover geïnformeerd per raadsbrief van 18 november 2019.

Vervolg op de marktverkenning

Deze fase was gericht op het verkrijgen van detailinformatie over Omrin op het gebied van de al genoemde criteria, de voorwaarden en kosten verbonden aan toetreding en een aantal operationele zaken. Er is specifiek uitgevraagd naar hoe Omrin zal inzetten op social return on investment, hoe haar innovaties passen bij de circulaire wensen van Groningen en hoe ze bereid is te investeren in afval/grondstof gerelateerde werkzaamheden in de regio Groningen. Er is benadrukt dat veel waarde gehecht wordt aan het blijvend opwekken van groengas op het ARCG-terrein in Groningen. In deze verkenning is ook rekening gehouden met het Westerkwartier als bronscheidende gemeente. Uit de verkenning komt naar voren dat Omrin specifiek rekening gaat houden met het Westerkwartier als bronscheidende

gemeente. De huidige deelnemende leden van Omrin bestaan alleen uit gemeenten die aan nascheiding doen, voor het Westerkwartier wordt hiervoor een uitzondering gemaakt. De huidige deelnemende leden van Omrin bestaan alleen uit gemeenten die aan nascheiding doen, voor het Westerkwartier wordt hiervoor een uitzondering gemaakt. Hiertoe heeft Omrin een aanbod gedaan die positief beoordeeld is, waardoor toetreding tot Omrin wordt geadviseerd.

Aanbod Omrin

In onderstaande tekst op hoofdlijnen het aanbod van Omrin.

Duurzaamheid en milieuprestaties

Hieronder vallen het scheidingsrendement, het energierendement van de verbrandingsoven en de inzet op vermindering van de CO₂ uitstoot. Deze worden als positief beoordeeld. De nascheidingsfabriek van Omrin wordt momenteel opgewaardeerd waardoor het nascheidingspercentage naar verwachting stijgt van 38,5% naar 50%.¹ Het energierendement en de vermindering van de CO₂ uitstoot van Omrin zijn goed, omdat de verbrandingsoven waar het uiteindelijke afval wat overblijft en verbrand wordt redelijk nieuw is. Dit betreft de REC (Rest Energie Centrale) te Harlingen.

Tarieven

De tarieven die Omrin hanteert zijn marktconform en worden daardoor als positief beoordeeld. De poorttarieven die voorliggen zijn € 70,50 per ton (huidige tarief € 140,-) voor verwerking in de REC van het restafval en € 58 per ton (huidige tarief € 62,50) voor Gft verwerking. De verwerking van gft wordt door Omrin uitbesteed, mogelijk dat Omrin de verwerking van gft ook in eigen beheer gaat doen wat dan een positief effect zal hebben op de kostprijs.

Afvalverwerkingsactiviteiten in de regio, daaraan gekoppelde werkgelegenheid en social return
Omrin spreekt de intentie uit om te willen investeren in de realisatie van een vergistings- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein. Onlangs is een quickscan uitgevoerd naar de haalbaarheid van deze intentie door de bureaus Rebel Group en DHV. De quickscan concludeert dat er een reële businesscase is voor de realisatie van een dergelijke installatie. Omrin spreekt nu de intentie uit om, na besluitvorming, de haalbaarheid gedetailleerd uit te werken in een vervolgonderzoek. Wanneer hierin de conclusies uit de quickscan worden bevestigd zal een besluit tot realisatie worden voorgelegd aan de aandeelhouders. Daarmee wordt getracht om afvalgerelateerde werkgelegenheid te behouden danwel te versterken in de regio Groningen.

Omrin heeft aandacht voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op social return waar dat kan. Binnen het primaire proces is dat niet mogelijk vanwege het hoogtechnologische karakter van het geheel. Het vindt wel plaats binnen andere delen van het bedrijf. Een fraai voorbeeld is de wijze waarop social return wordt uitgebouwd in de Recycle Boulevard in Leeuwarden. Social return kan worden verbonden aan de mogelijke realisatie van de vergistings- en composteringsinstallatie voor gft op het ARCG-terrein in Groningen.

Risico's en calamiteiten

Er bestaat een risico dat afvalstromen niet verwerkt kunnen worden vanwege problemen of een calamiteit in de sorteer en verbrandingsinstallaties. Omrin beperkt dit risico tot een minimum door een stevig onderhoudsprogramma waarmee ongepland stilstand van de

installaties zoveel mogelijk wordt voorkomen en heeft hiernaast uit voorzorg voldoende opslagcapaciteit en back-up door derden.

Risico aandeelhouderschap

Daarnaast loopt het Westerkwartier als aandeelhouder risico voor de waarde die zij voor de aandelen heeft betaald. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet de deelneming worden gewaardeerd op aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Dit kan een risico opleveren bij structureel veel lagere resultaten dan nu voorzien, waardoor toekomstige dividenden wegvallen. Het risico van een faillissement als gevolg van nadelig financieel beheer of een omvangrijke calamiteit is zeer beperkt. Dit zal zich niet snel voordoen omdat Omrin over twee verwerkingsinstallaties beschikt waarover inkomsten worden gegenereerd.. Dat maakt dat het aanbod van Omrin op dit criterium als positief wordt beoordeeld. Andere genoemde risico's voor de financiële resultaten, zijn de energieprijzen en de beschikbaarheid van afval (dit laatste risico wordt zoveel mogelijk beperkt door langjarige contracten en de basishoeveelheid afval van haar leden).

Bedrijfsprofiel

Omrin is van oorsprong een Friese publieke afvalverwerker en profileert zich als bedrijf sterk op het gebied van afvalscheiding, grondstofhergebruik en innovatie. Dat blijkt uit de relaties die Omrin aangaat met andere partijen, zoals Philips en Ikea. Het kunststof dat wordt nagescheiden wordt hergebruikt in de producten van deze twee multinationals. Daarnaast is Omrin een van de drijvende krachten achter Circulair Friesland, een zeer succesvolle vereniging waar ongeveer 90 partijen aan deelnemen. In 2019 werd ze verkozen tot duurzaamste bedrijf van Nederland. Er is navraag gedaan bij een aantal gemeenten die al aandeelhouder zijn. De ervaringen van deze gemeenten zijn positief. Omrin geeft aan zich te willen gaan positioneren als noordelijk bedrijf. Dat maakt dat ze zoekt naar nieuwe gemeenten buiten Friesland om een relatie mee aan te gaan.

Toetreding tot Omrin als gemeente Westerkwartier

Het ARCG bestuur is tot de conclusie gekomen dat toetreding tot Omrin als individuele gemeentes de voorkeur geniet. Dit heeft als voordeel dat de individuele gemeenten zelfstandige standpunten kunnen innemen bij aandeelhoudersvergaderingen als dit past bij afwijkende belangen. Daarnaast is er meer kans op het realiseren van gezamenlijke ambities en behoeftes t.a.v. circulariteit in de regio Groningen doordat de individuele gemeenten meer aandelen in totaal hebben dan het aantal aandelen dan bij toetreding middels de ARCG.

Toetreding tot nieuwe verbonden partij

Er wordt een publiek belang gediend met de uitvoering van de taken, te weten afvalverwerking. Op grond van wettelijke en strategische overwegingen en een afweging van risico's is het passend dat de gemeente de taak van afvalverwerking niet zelf uitvoert. Er is, geadviseerd door KplusV, gedegen onderzoek gedaan naar hoe het publieke belang het beste kan worden behartigd en welke samenwerkingsvorm het meest geschikt is. De conclusie is dat het publieke belang het beste kan worden behartigd door opdrachtgeverschap op basis van een inbesteding bij Omrin.

Begroting, jaarrekening en tussentijdse informatie

Voor privaatrechtelijke organisaties gelden de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek. Deze zijn minder toegesneden op overheidsaspecten. Daarom worden bij de toetreding afspraken gemaakt over de bevoegdheden, verantwoordelijkheden, informatievoorziening, begroting

en verantwoording. Deze afspraken met Omrin worden vastgelegd in de statuten (artikel 22). Hierin is afgesproken dat de begroting 6 maanden voor aanvang van het boekjaar door de algemene vergadering wordt vastgesteld. De rekening wordt 5 maanden na afloop van het boekjaar ter inzage gelegd voor aandeelhouders. Deze documenten worden ter kennisname verstrekt aan de raad. Deze werkwijze is in lijn met die van andere verbonden partijen.

Mogelijkheden voor wijziging en uittreding

Uitgangspunt is dat een aandeelhouder haar leveringsrelatie met Afvalsturing Friesland N.V. kan beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste vijf jaar. In dat geval zijn voor de beëindiging geen desintegratiekosten verschuldigd. De aandelen kunnen te koop worden aangeboden aan de overige aandeelhouders of buiten die kring aan een gemeente, samenwerkende gemeenten of een overheidsbedrijf die haar/hun ter beschikking staande huishoudelijke afval ter verwerking aan afvalsturing wil(len) leveren. Voor de beëindiging van het aandeelhouderschap is een regeling opgenomen in de statuten van Afvalsturing Friesland.

✱ **Consequenties toetreding Omrin**

Consequenties ARCG

De keuze om toe te treden als gemeente heeft consequenties voor de toekomst van de gemeenschappelijke regeling ARCG. Bij toetreding als gemeente wordt de verwerking van veruit de twee grootste stromen niet meer in ARCG verband georganiseerd. Daarmee vallen een aantal werkzaamheden weg. Blijvende samenwerking gericht op het mogelijk maken van circulaire innovaties i.r.t. onze grondstoffen heeft meerwaarde maar daarvoor is de formele organisatievorm van een gemeenschappelijke regeling op termijn niet per se nodig, omdat deze vrij kostbaar is. Na besluitvorming over toetreding tot Omrin als individuele gemeenten zal een onderzoek plaatsvinden naar de financiële gevolgen voor de ARCG. De voordelen van de gemeenschappelijke regeling in deze vorm zullen worden afgezet tegen de kosten die dat met zich meebrengt. Er zal vervolgens onderzoek plaatsvinden naar welke organisatievorm zich in de toekomst het beste leent voor samenwerking in ARCG-verband en de mogelijkheden om de gemeenschappelijke regeling te ontvlechten. De ARCG verwerkt nog een aantal andere afvalstromen, indien gekozen wordt voor ontvlechten of opheffing van de gemeenschappelijke regeling staat in de uitredingseisen van de ARCG een minimale termijn van 3 jaar genoemd om te zorgen voor een goede afwikkeling en afhechting van risico's en verantwoordelijkheden. Tevens zal onderzocht worden welke zaken nog bij de ARCG belegd kunnen worden, hierbij moet gedacht worden aan het exploiteren van milieustraten, verzorging inzameling, etc.

Consequenties locatie Vagron

De Vagron-fabriek staat sinds 1985 op het ARCG terrein in Groningen en is de locatie waar het restafval en gft binnenkomt. Het restafval wordt hier nu nagescheiden voordat het op andere locaties in binnen en buitenland verder wordt verwerkt. Sinds 2017 wordt minder dan de helft van het volume van het fabriek benut voor nascheiding, omdat diverse contracten met andere gemeenten elders zijn belegd. Mocht worden toegetreden tot Omrin dan zal de Vagron sluiten en worden ontmanteld. Er zijn ongeveer 30 fte directe en 20 fte indirecte banen verbonden aan de Vagron. Attero is vroegtijdig op de hoogte gebracht van de verkenning tussen de ARCG en Omrin. Zij heeft een personeelsplan opgesteld om gedwongen ontslagen te voorkomen. Mogelijk dat deze werkgelegenheid in de regio kan terugkeren/ behouden kan blijven, omdat de mogelijkheid bestaat dat er een vergistings- en composteerinstallatie voor gft terugkomt.

☀ **Aandelen Omrin**

Omrin is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland N.V., gericht op afvalverwerking en N.V. Fryslân Milieu, gericht op afvalinzameling. De huidige aandelen van deze vennootschappen zijn in handen van 18 Friese en 14 niet-Friese gemeenten. Friese gemeenten zijn letteraandeelhouders A, niet-Friese gemeenten zijn letteraandeelhouders B (sinds 2016). Aandeelhouders A en B hebben statutaire zeggenschap over het beleid van de onderneming en stellen bij het vaststellen van de begroting het verwerkingstarief vast.

Het voorstel is dat de gemeente Westerkwartier aandeelhouder wordt door verwerving van 50 letteraandelen B met een prijs van € 450,- per aandeel plus de waarde van de sinds 2016 opgebouwde reserves ad € 2.589 per aandeel B. Deze 50 letteraandelen komt overeen met het aantal aandelen dat andere grote gemeenten hebben. Dat leidt tot een totaalbedrag voor toetreding van € 151.950,-.

☀ **Financiële onderbouwing**

aanschaf aandelen

Vanaf het begin van toetreding wordt meegedeeld in het dividend als dat wordt uitgekeerd. Gelet op de solvabiliteitspositie van Omrin, de regels die het bedrijf voor uitkering van dividend heeft opgesteld en de prognose die ze zelf geeft van de bedrijfsresultaten zegt het bedrijf dat naar verwachting ook de komende jaren dividend zal worden uitgekeerd. Indicatief is de verwachting dat een bedrag van tussen de € 10.000,- en € 20.000,- op basis van 50 aandelen wordt uitgekeerd.

De totale aanschafwaarde van de deelneming van € 151.950,- zal worden geactiveerd. Hiervoor moet jaarlijks rente worden betaald. Op dit moment is het rente omslagpercentage 2 %, oftewel de rente is € 3.039,- per jaar. Deze rente wordt opgenomen in de afvalstoffenheffing en is aanzienlijk lager dan het dividend in de minimale variant. De dividendopbrengst wordt ten gunste van de afvalstoffenheffing gebracht. Voor het risico van waardevermindering van de deelneming wordt geen reservering opgenomen, omdat deze niet verwacht wordt. Doet deze zich wel voor dan kan deze waardevermindering gedekt door de afvalstoffenheffing.

De financiële positie van Omrin is geanalyseerd op basis van de financiële jaarcijfers over 2018 en 2019 en is beoordeeld als positief en stabiel. Daarnaast is recent aanvullende informatie opgevraagd bij Omrin over de resultaatverwachtingen. Die informatie bevestigt dit positieve beeld.

Financiële consequenties

De toetreding tot Omrin leidt in eerste instantie tot een financieel voordeel van ongeveer € 270.000,- in 2022. Dit komt voornamelijk door het lagere tarief wat betaald moet worden voor verwerking rest- en grof huishoudelijk restafval. Op dit moment wordt inclusief ARCG component € 140,- per ton betaald en in de nieuwe situatie wordt dit € 70,50 per ton, dit is wel exclusief extra transportkosten. Voor gft liggen de tarieven redelijk gelijk. Het financiële voordeel is opgenomen in de meerjarenbegroting afvalstoffenheffing.

In de nabije toekomst kunnen mogelijk meer besparingen door de toetreding tot Omrin worden behaald. Hierbij moet gedacht worden aan onder andere de ontmanteling van de ARCG en te kiezen voor een eenvoudiger samenwerkingsvorm. Dit kan een verdere besparing opleveren van € 40.000,-. Door in de toekomst te onderzoeken of het mogelijk is een lokale op- en overslag te realiseren kan een verdere kostenbesparing gerealiseerd

worden. Indien Omrin een gft vergister en composteerder in Groningen realiseert kan dit ook weer leiden tot lagere verwerkingskosten.

✿ **Vervolg**

Als positief besloten wordt zal een verzoek aan Omrin worden gedaan tot toetreding en verwerving van aandelen op basis van het aanbod. Omrin zal het verzoek voorleggen aan de aandeelhoudende gemeenten met het verzoek tot behandeling. De raden van de Omrin-gemeenten zullen moeten instemmen met toetreding waarna de aandeelhoudersvergadering van Omrin het besluit neemt tot uitgifte van aandelen aan de gemeente Westerkwartier. Het tijdpad en de procedure voor toetreding ziet er als volgt uit:

- Besluit toetreding tot Omrin: november 2020
- Formeel verzoek tot toetreding aan Omrin: november 2020
- Verzoek wordt voorgelegd aan aandeelhoudende gemeenten Omrin: 2021
- Ingang overeenkomst voor verwerking het restafval, Gft en bedrijfsafval per 1 januari 2022

✿ **Relatie met bestuursakkoord**

Onderdeel duurzaamheid, bijdrage aan de circulaire economie.

✿ **Communicatie**

Bij instemming van uw raad zal rond het moment van ondertekening de toetreding tot Omrin een persmoment worden belegd.

✿ **Programma**

5 milieu

✿ **Bijlagen**

- 1: format verbonden partijen
- 2: notitie beoordeling voorstel Omrin maart 2020
- 3: notitie beoordeling voorstel Omrin juni 2020
- 4: samenwerkingsvoorstel Omrin

het college van burgemeester en wethouders,

A. van der Tuuk, burgemeester

A. Schulting, secretaris

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Westerkwartier,

Gelezen het voorstel Toetreding tot Omrin van 3 november 2020,

Besluit:

1. In te stemmen met het voorgenomen besluit van het college om per 1 januari 2022 het restafval en gft door Afvalsturing Friesland NV (Omrin) te laten verwerken;
2. In te stemmen met de toetreding tot Afvalsturing Friesland NV (Omrin) per 1 januari 2022;
3. Voor de aankoop van 50 aandelen B in Afvalsturing Friesland NV een krediet van €151.950,- beschikbaar te stellen;
4. De jaarlijkse rentelasten voor het krediet ad € 3.039,- te dekken uit de afvalstoffenheffing;
5. De financiële effecten verwerken in de afvalstoffenheffing

Aldus besloten in de openbare vergadering
van de raad van de gemeente Westerkwartier,
d.d. 3 november 2020.

A. van der Tuuk
Voorzitter

J.L. de Jong
Griffier